

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าในมารดา เพศ และ ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นไทย: บทบาทการ
ส่งผ่านของสถานการณ์ความเครียด การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง

บทคัดย่อ

ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นเป็นปัญหาทางสุขภาพจิตที่สำคัญระดับโลก มีงานวิจัยรายงานผลอย่างต่อเนื่องว่าภาวะซึมเศร้าในมารดาทำนายการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กวัยรุ่นที่มีมารดาที่มีภาวะซึมเศร้ามีสถิติของการเป็นโรคซึมเศร้ามากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีมารดาไม่มีภาวะซึมเศร้าถึงสองเท่า สำหรับในประเทศไทย ไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาถึงรูปแบบหรือกลไกของความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลกับภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นไทยที่มีมารดาซึมเศร้า ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะทดสอบโมเดลเชิงโครงสร้างของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นไทยที่มีมารดาซึมเศร้า โดยใช้กรอบทฤษฎีของ Interpersonal Theory of Depression กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นและมารดา จำนวน 460 คน ผลการศึกษาพบว่าโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 251.46$, $df=217$, $p=0.0542$, $GFI = 0.964$, $AGFI = 0.927$, $RMSEA = 0.019$) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นไทยที่มีมารดาซึมเศร้าได้ถึง 61.5 % ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น โดยส่งผ่านตัวแปรความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่าการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากมารดาและจากบุคคลอื่นเป็นตัวแปรส่งผ่านที่จะช่วยลดอิทธิพลของภาวะซึมเศร้าในมารดาที่มาสู่วัยรุ่นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองแก่วัยรุ่นด้วยเท่านั้น ผลการศึกษารังนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของตัวแปรส่งผ่านที่สามารถลดกระบวนการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นที่มีมารดาที่มีภาวะซึมเศร้าได้ รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของสถานการณ์ความเครียด และการสนับสนุนทางสังคม ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเข้าใจว่ามีตัวแปรใดบ้างที่สามารถจัดกระทำได้ด้วยกิจกรรมทางการแพทย์ อันจะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นที่มีมารดาที่มีภาวะซึมเศร้า และส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้มีสภาวะสุขภาพจิตที่ดีต่อไป

The relationship among depressive symptom severity in mothers, gender difference and depressive symptom in Thai adolescents: the mediating role of life stress, social support, and self-esteem

Abstract

Depressive symptoms in adolescents are an important mental health issue worldwide. Consistently, evidence has revealed that the presence of maternal depressive symptoms is one of the strongest predictors of depressive symptoms in adolescents. Adolescents of mothers with depressive symptoms have twice the rate of depressive symptoms as adolescents of never-depressed mothers. In Thailand, a study on depressive symptoms of adolescents who have a mother with depressive symptoms does not exist. This study aimed to test the structural equation model of adolescent depressive symptoms in order to examine the pattern of the relationships among the factors related to depressive symptoms in adolescents of depressed mothers. The Interpersonal Theory of Depression was used to guide the conceptual framework of this study. A stratified sampling technique was used to obtain 460 adolescents and their mothers in Bangkok, Thailand. Each adolescent completed the Center for Epidemiologic Studies Depression (CES-D) Scale, the Rosenberg's Self-esteem Scale, the Multidimensional Scale of Perceived Social Support, the Maternal Supportive Behaviors Questionnaire, the Negative Event Scale, and the Parental Bonding Instrument. The mothers completed the CES-D Scale. The result revealed that the model fit the data well ($\text{Chi-Square}(x^2) = 251.46$, $\text{df}=217$, $p=0.0542$, $\text{GFI}=0.964$, $\text{AGFI} = 0.927$, $\text{RMSEA} = 0.019$). The variance accounted for 61.5% in adolescent depressive symptoms. This model showed that self-esteem mediated the effect of social support on adolescent depressive symptoms, suggesting that social support could resist the effect of maternal depressive symptoms on adolescent depressive symptoms only in combination with self-esteem. Findings from this study emphasized the importance of mediating variables that buffer the process involved in the development of depressive symptoms in adolescents of depressed mothers. This study could broaden the understanding and clarify the role of life stress (perceived life stress and perceived maternal parenting) and two sources of support (maternal support and support from others) that respond to adolescents' self-esteem and respond to the development of depressive symptoms in adolescents of depressed mothers. The findings help us to understand what could be manipulated by nursing interventions, which is the role and responsibility of the mental health nursing profession, to prevent depressive symptoms among adolescents of depressed mothers and to promote the optimal mental health in this vulnerable population.